

NOTAT

12-02-2017

J.nr. 2017-1353

CAIJ

International sammenligning af arbejdstid

En OECD-statistik over gennemsnitlig årlig arbejdstid i medlemslandene bruges ofte til sammenligning af landenes arbejdstid af såvel myndigheder som andre interessenter i Danmark såvel som udlandet.

Beskæftigelsesministeriet har derfor også anvendt OECD-tallene som grundlag for besvarelsen af en række folketingsspørgsmål om arbejdstiden i OECD landene, herunder BEU199 og BEU253 i 2017.

Det er blevet påpeget af AE-Rådet d. 10. februar 2017, at OECD i metodenoten til denne statistik gør opmærksom på, at tallene skal bruges med forbehold på tværs af lande, fordi opgørelsesmetoderne er forskellige på tværs af landene¹.

Det er en grundlæggende præmis for internationale sammenligninger af komplekse samfundsøkonomiske variable som fx arbejdstid, at der vil være metodiske udfordringer og begrænset sammenlignelighed. Det skal derfor understreges, at man som udgangspunkt skal tage forbehold for den måde, tallene opgøres på, når man sammenligner på tværs af lande, særligt når opgørelsesmetoden er landeafhængig.

OECD's statistik over arbejdstid er den eneste kendte statistik, der dækker samtlige OECD-lande. Der findes enkelte andre opgørelser, som bruger andre metoder end OECD's. Fx har Produktivitetskommissionen udviklet en alternativ metode, som også anvendes af AE-Rådet. Men denne opgørelse dækker kun et mindre antal europæiske lande samt USA, hvilket skyldes, at de nødvendige data ikke er tilgængelige for alle OECD lande. Disse metoder vil således ikke kunne anvendes til at sammenligne samtlige OECD-lande – og de er dermed heller ikke anvendelige til at besvare ovennævnte folketingsspørgsmål.

Det er vurderingen, at OECD-tallene giver et godt grundlag for at vurdere arbejdstiden på tværs af OECD-landene. De overordnede tendenser, som OECD-tallene viser, understøttes også af andre tilgængelige opgørelser, ligesom Danmarks relative placering er forholdsvist robust overfor den anvendte metode *jf. nedenfor*.

Det skal samtidig bemærkes, at den metode, som er brugt i de pågældende folketingsvar, tidligere er anvendt uden særlige forbehold i flere forskellige sammenhænge. Det gælder for eksempel:

¹ OECD skriver: “The data are published with the following health warning: The data are intended for comparisons of trends over time; they are unsuitable for comparisons of the level of average annual hours of work for a given year, because of differences in their sources and method of calculation.” <https://data.oecd.org/emp/hours-worked.htm>

- Erhvervs- og vækstministeriet: Redegørelse om vækst og konkurrenceevne, september 2013.
- Erhvervs- og vækstministeriet: Redegørelse om vækst og konkurrenceevne, september 2014.
- Finansministeriet: Økonomisk Analyse: Produktivitet og konkurrence, januar 2016 til opgørelse af produktivitet.
- Regeringen: DK-2025- Et stærkere Danmark, august 2016.
- Arbejdsmarkedskommissionen: Velfærd kræver arbejde, august 2009.
- DØR: Dansk Økonomi, efterår 2010, til opgørelse af produktivitet.
- AE-rådet: Stor andel af danskerne beskæftigede sammenlignet med andre lande (5. januar 2011)
- Cepos: Danskernes arbejdstid i bund i OECD (14. februar 2006).

OECD anvender også selv tallene som grundlag for andre sammenlignende opgørelser fx af landenes timeproduktivitet, ligesom tallene har været brugt i forbindelse med sammenlignende analyser i OECD's årlige Economic Outlook.

AE-Rådet analyserer derudover følsomheden af Danmarks placering over tid. Men tallene fra AE-Rådets analyse viser faktisk, at Danmarks placering er meget robust over tid og derved, at Danmarks placering netop ikke er følsom overfor konjunkturer på opgørelsestidspunktet. Således har Danmark præcis den samme placering i deres opgørelse i 2005 og 2015, mens Danmark blot rykker en plads frem i 2008, som må anses for et meget atypisk år pga. overophedningen i økonomien lige før finanskrisen.

Om OECD's opgørelse af årlig arbejdstid

OECD tallene for årlig arbejdstid er for størstedelen af landenes vedkommende baseret på indberetninger fra landenes nationalregnskaber². De fleste vesteuropæiske OECD lande er således baseret på nationalregnskabsdata³. For nogle lande er den samlede arbejdstid efterfølgende beregnet af landenes egne myndigheder og for andre af OECD-Sekretariatet.

Det vurderes generelt af eksperter på området, at der løbende er foretaget korrektioner til de anvendte metoder i en række lande, som generelt har forbedret sammenligneligheden mellem landene, omend det stadig er vigtigt at være opmærksom på de forskelle, der ligger i de enkelte landes opgørelsesmetoder, og de datakilder, som ligger til grund⁴.

² <https://www.oecd.org/employment/emp/ANNUAL-HOURS-WORKED.pdf>

³ De opgjorte arbejdstimer i de enkelte landes nationalregnskaber trækker på forskellige kilder, herunder arbejdskraftundersøgelsen (Labor force survey), virksomhedssurveys eller registerbaserede statistikker, som det er tilfældet i Danmark. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at den selvrapporterede arbejdstid i arbejdskraftundersøgelsen generelt vil give lidt højere estimater end registerbaserede statistikker, hvor ikke alt overarbejdet indberettes (i det danske nationalregnskab er der dog indarbejdet en korrektion for dette). Omvendt er arbejdskraftundersøgelsen i modsætning til registerbaserede opgørelser behæftet med stikprøveusikkerhed (navnlig for Danmark, hvor stikprøven er lille). Det bemærkes, at senere sammenligninger viser, at forskellen er lille.

⁴ Fleck, Susan E.: "International comparisons of hours worked: an assessment of the statistics"

Hvis man som illustration ser specifikt på forskellen mellem Danmark og Sverige, viser den officielle OECD-statistik en årlig arbejdstid på henholdsvis 1457 og 1612 timer. Denne forskel stemmer nogenlunde overens med det, der kan forventes, givet at 40 timers aftalt arbejdsuge er almindeligt i Sverige mod 37 timer i Danmark, og at deltidsfrekvensen er noget højere i Danmark end i Sverige. Dette afspejler sig også i, at såvel den sædvanlige ugentlige arbejdstid i hovedbeskæftigelsen som den faktiske ugentlige arbejdstid i hovedbeskæftigelsen er højere i Sverige end i Danmark jf. Eurostats opgørelser⁵.

Alternative metoder til sammenligning af arbejdstid

En alternativ metode til sammenligning af arbejdstid, som bl.a. anvendes af Produktivitetskommissionen, er at tage udgangspunkt i arbejdskraftundersøgelsens tal for faktisk ugentlig arbejdstid og gange disse op med et estimat på antallet af arbejdsuger på året. Denne metode indeholder dog også en lang række udfordringer. Dels er der tale om en spørgeskemaundersøgelse, som generelt er behæftet med usikkerhed, og dels bygger data på en fremskrivning af antallet af arbejdsuger, som kun er tilgængelig i 2002, og som efterfølgende fremskrives ud fra de årlige nationalregnskaber. I mellemtiden kan datakvaliteten i nationalregnskaberne være forbedret, hvilket kan give anledning til databrud, som det kan være vanskeligt fuldt ud at korrigere for. Et yderligere problem ved surveymetoden er, at de data, metoden bygger på, ikke indsamles i alle OECD-lande.

Produktivitetskommissionens opgørelse, som anvender arbejdskraftundersøgelsens surveydata, viser generelt også, at Danmark ligger i den lave ende af de sammenlignende lande. Men opgørelsen viser, i modsætning til OECD's statistik, et lavere samlet antal præsterede timer per beskæftiget i Sverige (1.470 timer) end i Danmark (1.507 timer) – hvilket hænger dårligt sammen med tendenserne i de øvrige datakilder.

I en ældre Employment Outlook (2004) foretager OECD en lignende beregning af den gennemsnitlige årlige arbejdstid i 2002 baseret på arbejdskraftundersøgelsens data. Disse beregninger viser ligeledes, at Danmark ligger i den lave ende i forhold til gennemsnitlig arbejdstid. Arbejdstiden er således med denne metode 1.410 timer i Danmark i 2002, hvilket på daværende tidspunkt er den fjerde laveste blandt de 22 lande i opgørelsen. Sverige har dog også lavere arbejdstid end Danmark i denne opgørelse. Barsel og sygdom vil kunne være en del af forklaringen. Her foretages der i surveymetoden en arbitrær opjustering af barsels- og sygeomfanget på 50 pct., fordi OECD selv vurderer, at spørgeskemaundersøgelsen underrapporterer barsel og sygdom i dette omfang. Resultatet vurderes at være følsomt overfor denne korrektion⁶.

Ovennævnte resultater fra de surveybaserede metoder skal ses i forhold til, at Danmark havde den 7. laveste arbejdstid ud af 36 lande i OECD's almindelige statistik over årlig arbejdstid i 2015, som var grundlaget for BEU 199 og BEU 253.

⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> tabeller *lfsa_ewhana* og *lfsa_ewhuis*

⁶ jf. diskussion i OECD Employment Outlook 2004

Beskæftigelsesministeriet har foretaget beregninger af arbejdstiden i udvalgte lande med fire forskellige metoder, herunder den metode som AE rådet anvender, *jf. bilag 1*. De fire metoder giver tilnærmelsesvis samme resultat for Danmark, når der ses på arbejdstiden fordelt på hele befolkningen i den arbejdsdygtige alder.

Ses der på arbejdstid pr. beskæftiget, er Danmarks placering i alle opgørelserne i bund blandt de lande, som AE-Rådet undersøger. Mellem de fire opgørelsesmetoder svinger Danmarks placering mellem at have den 2. til 5. laveste arbejdstid, og det bemærkes, at Danmarks placering er lavere i AE-Rådets opgørelse end i den opgørelse, der er foretaget af Beskæftigelsesministeriet.

Ses der på arbejdstid pr. indbygger, er Danmarks placering også omtrent den samme i de forskellige opgørelsesmetoder. Blandt de 16/17 lande, som AE-Rådet inkluderer, ligger Danmark mellem de 6/7-9 lande med højest arbejdstid pr. indbygger og ligger dermed midt i feltet. Årsagen til afvigelsen fra AE-Rådets opgørelse er således primært, at AE-Rådet ikke inkluderer alle OECD-lande. Det anerkendes dog, at usikkerheden omkring arbejdstiden er højere blandt de lande, der ikke er inkluderet i AE-Rådets opgørelse, og sammenligning med disse enkelt-lande skal gøres med forsigtighed.

Sveriges placering er generelt følsom overfor håndtering af sygdom og barsel i opgørelserne. I OECD's spørgeskemaopgørelse er fravær pga. barsel og sygdom fratrukket arbejdstiden to gange for alle lande, fordi OECD vurderer, at disse generelt kan være undervurderet i spørgeskemaundersøgelsen. Dette medfører en forringelse af Sveriges placering. Foretages denne dobbelttælling ikke, er der konsistens mellem placeringerne i datagrundlaget anvendt til BEU 199 og BEU 253 og OECD's spørgeskemaundersøgelse. På den baggrund vurderes det fortsat, at opgørelsen er retvisende for Sverige.

Samlet vurdering

På den baggrund er det den samlede vurdering, at der ikke er grundlag for at ændre opgørelserne i besvarelserne, men alene præcisere, at der er tale om usikkerhed omkring talgrundlaget. Danmark er derudover, uanset hvilken opgørelse der anvendes, fortsat blandt de lande med den absolut laveste arbejdstid pr. beskæftiget. I alle opgørelserne gælder det, at Danmarks relativt høje beskæftigelsesgrad ikke er tilstrækkelig til at sikre, at vi er blandt de lande med højest arbejdstid pr. indbygger.

Det bemærkes derudover, at Beskæftigelsesministeriet ikke har kendskab til andre metoder end dem anvendt i bl.a. BEU 199 og BEU 253, der sammenligner den årlige arbejdstid for samtlige OECD-lande.

Den alternative surveymetode, som blev anvendt af Produktivitetskommissionen og AE-Rådet, har også udfordringer. Dels kan metoden kun anvendes på et mindre antal OECD-lande, da de data, metoden bygger på, ikke er tilgængelige for alle OECD-lande. Dels bygger metoden grundlæggende på en sammenligning helt tilbage fra 2002, som fremskrives efterfølgende, med de usikkerhedsmomenter som følger heraf.

Beskæftigelsesministeriet skal dog samtidig beklage, at der ikke i alle tilfælde i tidligere afgivne folketingsvar og øvrige afrapporteringer har været gjort opmærksom på den usikkerhed, der er i OECD's statistik.

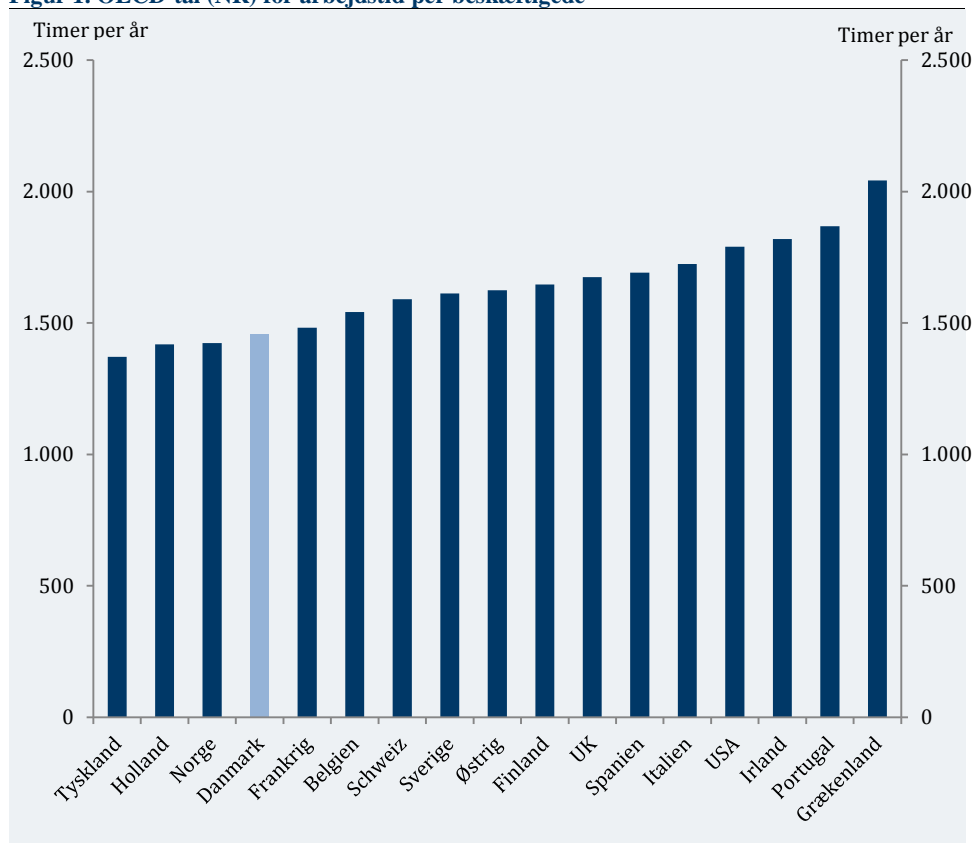
Bilag 1

Beskæftigelsesministeriet har beregnet arbejdstiden for 2015 med fire forskellige metoder for de lande, hvor det er muligt.

- *Tal fra OECD's statistik, som var grundlaget for besvarelsen af BEU 199 og BEU 253:* Opgørelsen bygger på de respektive landes indberetninger om arbejdstid, som også anvendes i de respektive nationalregnskaber. Metoden er forskellig fra land til land, og hvert land foretager sin egne korrektioner. I nogle lande er opgørelsen registerbaseret – i andre lande bygger den på survey.
- *Metoden som er anvendt af Produktivitetskommissionen og AE-Rådet:* Metoden tager udgangspunkt i nedenstående metode fra OECD – Employment Outlook 2004 med nogle justeringer.
- *Metoden som er anvendt af OECD i Employment Outlook 2004, men fremskrevet til 2015:* Her anvendes et survey på tværs af lande til at opgøre dels den ugentlige arbejdstid og dels antal uger, der arbejdes om året. Der tages højde for ferie, fuld- og deltidssfravær samt barsel og sygefravær. Fraværet for barsel og sygefravær er dog fratrukket to gange pga. mulighed for underrapportering.
- *Metoden som er anvendt af OECD i Employment Outlook 2004, men fremskrevet til 2015 og uden korrektion for formodet underrapportering af barsel og sygefravær:* Samme metode som ovenfor, men sygefravær og barsel er ikke fratrukket to gange. Opgørelsen giver mulighed for at se følsomheden af denne antagelse, som i øvrigt ikke er antaget omkring andet fravær.

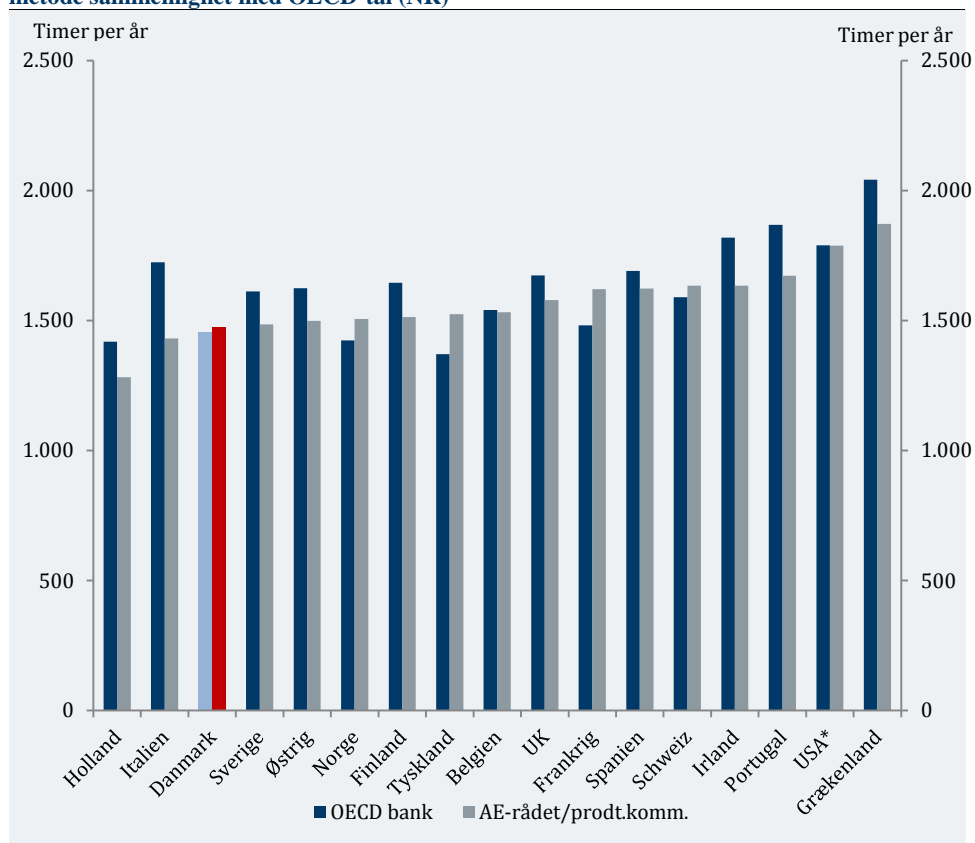
Beregningerne er for hver metode opgjort som arbejdstiden for beskæftigede (figur 1-4) og arbejdstiden fordelt på hele befolkningen i den arbejdsdygtige alder (figur 5-8). Der er kun medtaget de lande, som indgår i Produktivitetskommissionen og AE-Rådets analyser.

Figur 1. OECD-tal (NR) for arbejdstid per beskæftigede

Kilde: OECD.

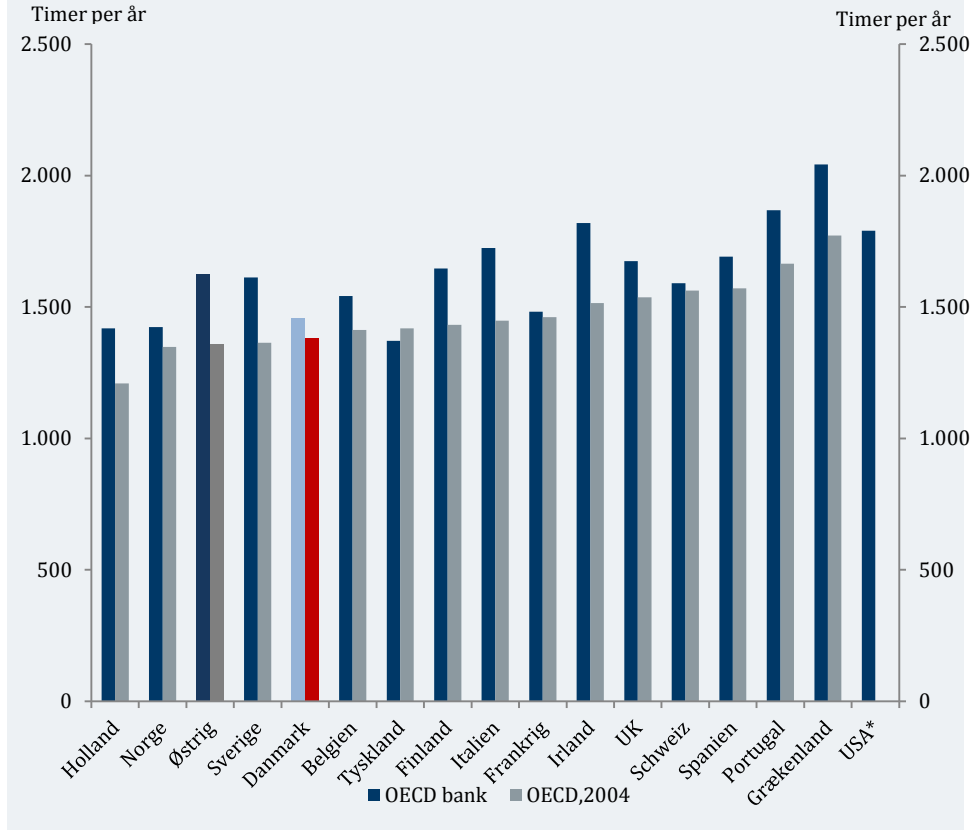
Figur 2. Arbejdstid per beskæftigede AE-rådet tal (AKU) på Produktivitetskommissionens metode sammenlignet med OECD-tal (NR)

Anm.: *Data for USA er fra 2013. Se Produktivitetskommissionen, analyserapport 1.

Kilde: OECD, Produktivitetskommissionen samt AE-Rådet.

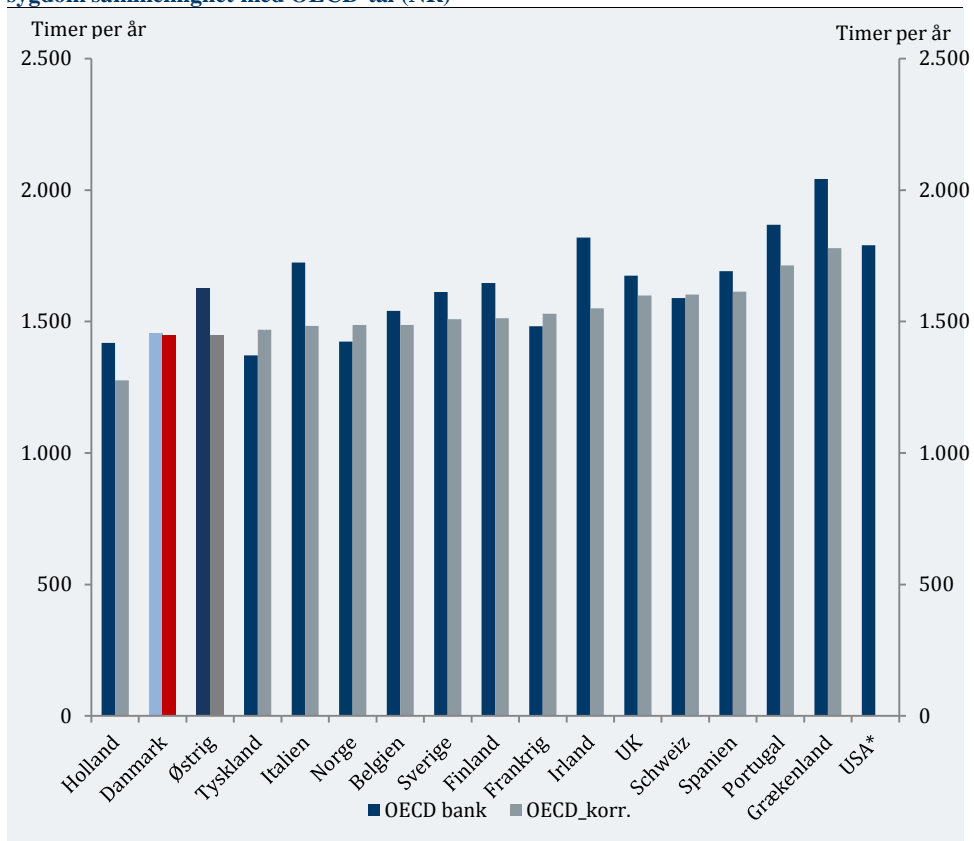
Figur 3. Arbejdstid per beskæftigede OECD (2004, AKU) sammenlignet med OECD-tal (NR)

Anm.: *Data for USA foreligger ikke i OECD (2004).

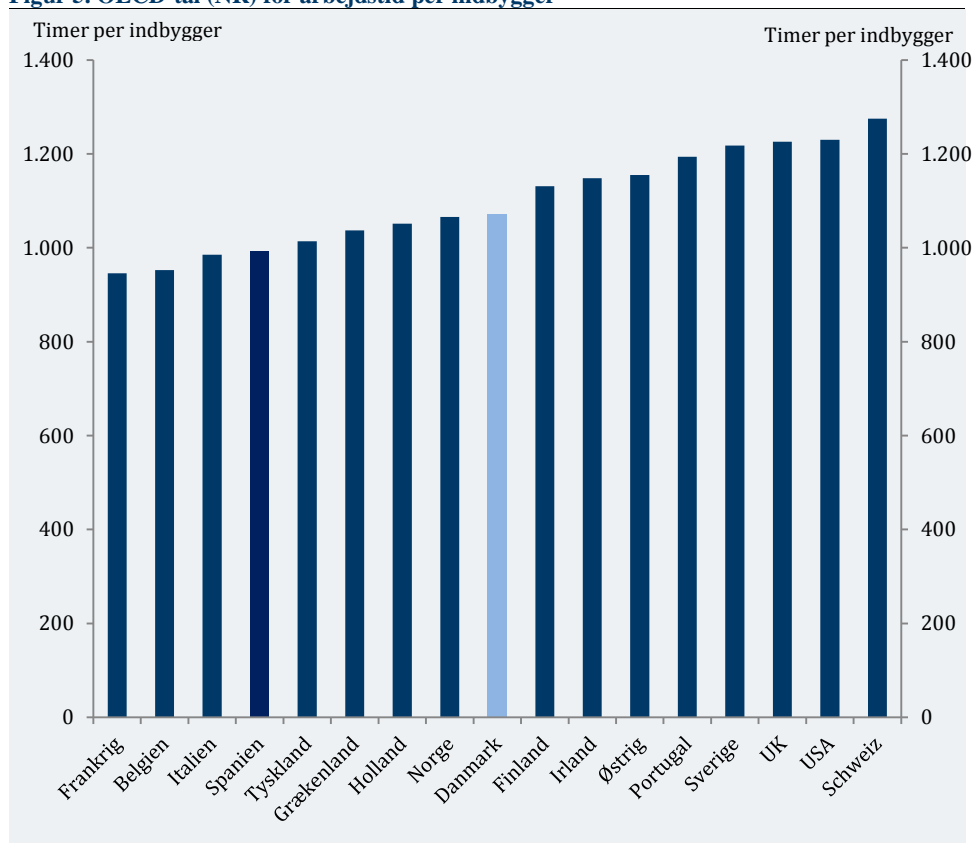
Kilde: OECD.

Figur 4. Arbejdstid per beskæftigede OECD-tal (AKU) uden dobbeltkorrektion for barsel og sygdom sammenlignet med OECD-tal (NR)

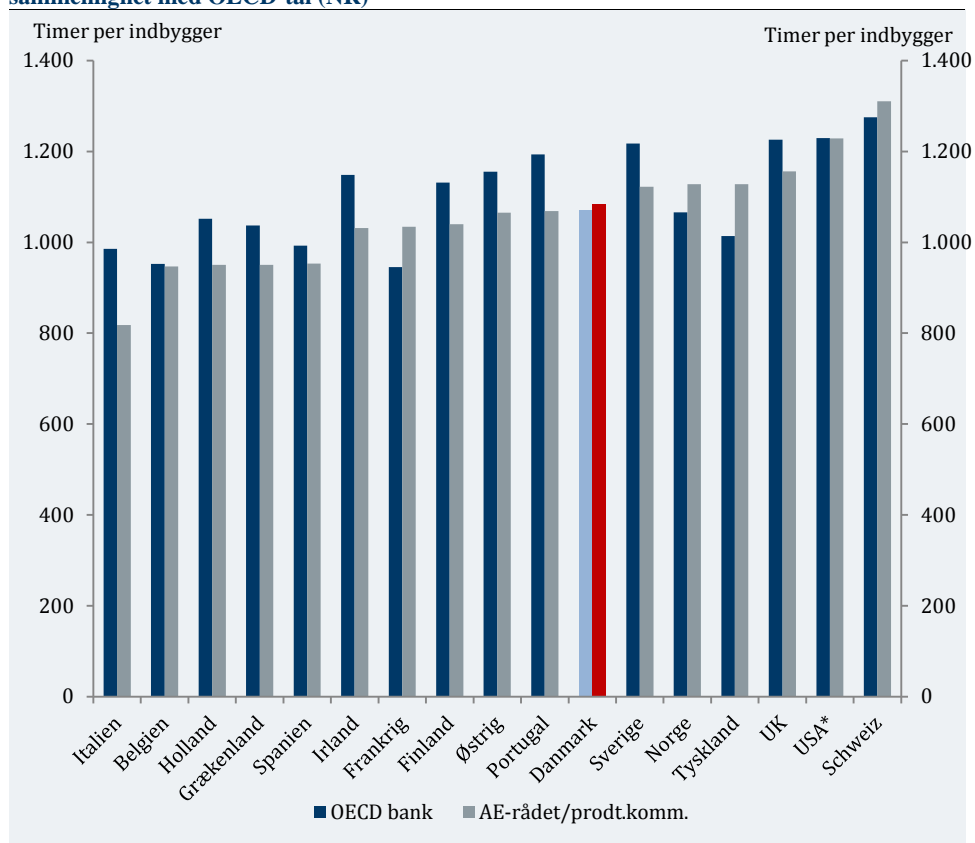
Anm.: *Data for USA foreligger ikke i OECD (2004).
 Kilde: OECD.

Figur 5. OECD-tal (NR) for arbejdstid per indbygger

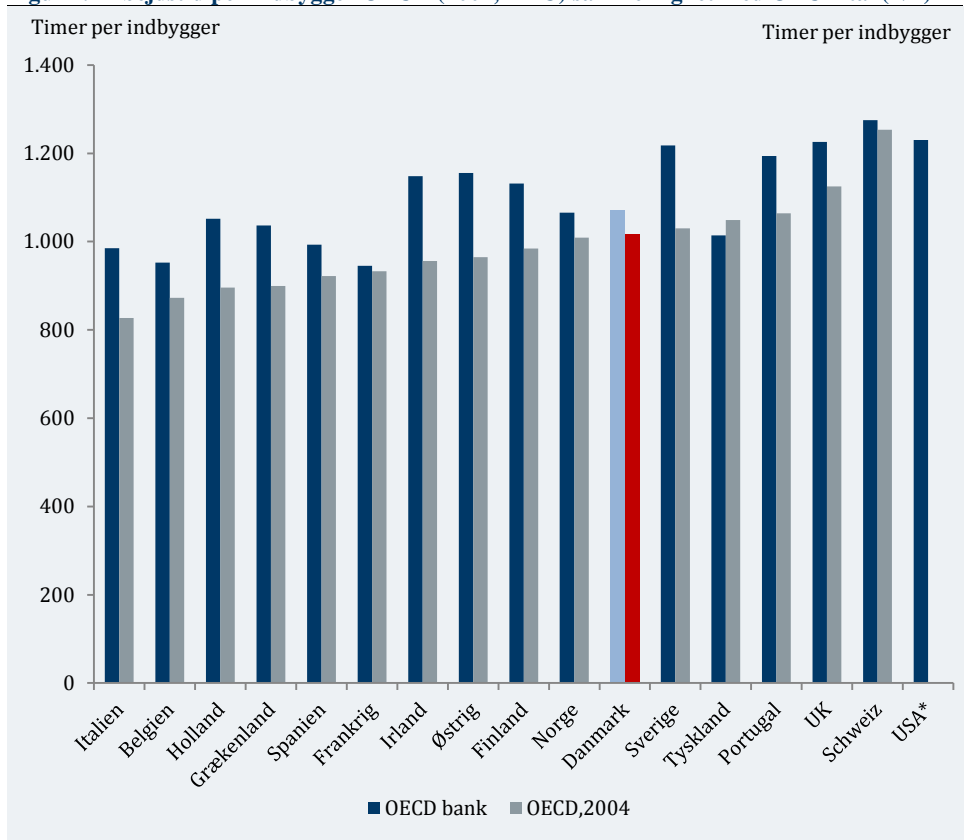
Kilde: OECD.

Figur 6. Arbejdstid per indbygger AE-rådet tal (AKU) på Produktivitetskommissionens metode sammenlignet med OECD-tal (NR)

Anm.: *Data for USA er fra 2013. Se Produktivitetskommissionen, analyserapport 1.
 Kilde: OECD, Produktivitetskommissionen samt AE-Rådet.

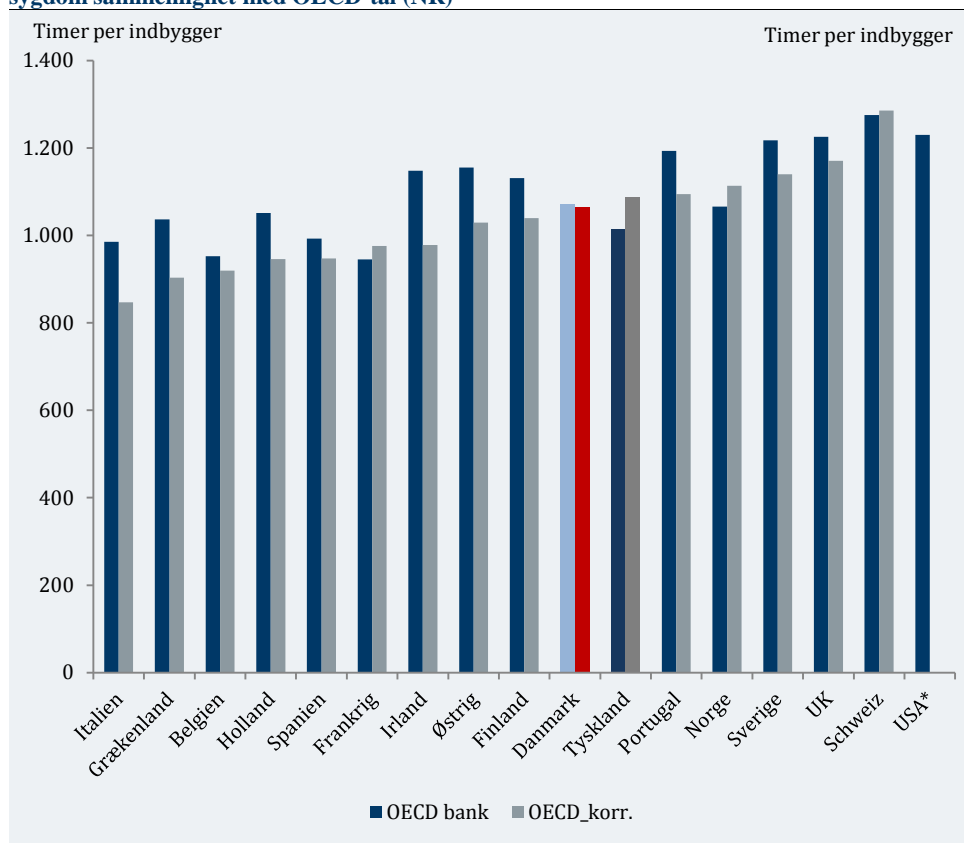
Figur 7. Arbejdstid per indbygger OECD (2004, AKU) sammenlignet med OECD-tal (NR)

Anm.: *Data for USA foreligger ikke i OECD (2004).

Kilde: OECD.

Figur 8. Arbejdstid per indbygger OECD-tal (AKU) uden dobbeltkorrektion for barsel og sygdom sammenlignet med OECD-tal (NR)

Anm.: *Data for USA foreligger ikke i OECD (2004).
 Kilde: OECD.